

Prawosławny Punkt Duszpasterski
pw. św. męcz. archim. Grzegorza (Peradze)

Biały Anioł

Nr 11 (22)

15 marca 2009 r.

II NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

Św. Grzegorza Palamasa arcybiskupa Tesalonik
Męcz. Agapeta, męcz. Aleksandra kapłana, męcz. Nikandra

Ewangelia według św. Marka (2, 1 – 12)

W owym czasie, gdy Jezus wrócił do Kafarnaum, posłyszeli, że jest w domu. Zebrało się tyle ludzi, że nawet przed drzwiami nie było miejsca, a On głosił im naukę. Wtem przyszli do Niego z paralytykiem, którego niosło czterech. Nie mogąc z powodu tłumu przynieść go do Niego, odkryli dach nad miejscem, gdzie Jezus się znajdował, i przez otwór spuścili łoże, na którym leżał paralytyk. Jezus, widząc ich wiarę, rzekł do paralytyka: «Synu, odpuszczają ci się twoje grzechy». A siedziało tam kilku uczonych w Piśmie, którzy myśleli w sercach swoich: «Czemu On tak mówi? On bluźni. Któż może odpuszczać grzechy, oprócz jednego Boga?» Jezus poznał zaraz w swym duchu, że tak myślą, i rzekł do nich: «Czemu nurtują te myśli w waszych sercach? Cóż jest łatwiej: powiedzieć do paralytyka: Odpuszczają ci się twoje grzechy, czy też powiedzieć: Wstań, weź swoje łoże i chodź? Otóż, żebyście wiedzieli, iż Syn Człowieczy ma na ziemi władzę odpuszczania grzechów - rzekł do paralytyka: Mówię ci: Wstań, weź swoje łoże i idź do domu!». On wstał, wziął zaraz swoje łoże i wyszedł na oczach wszystkich. Zdumieli się wszyscy i wielbili Boga mówiąc: «Jeszcze nigdy nie widzieliśmy czegoś podobnego».

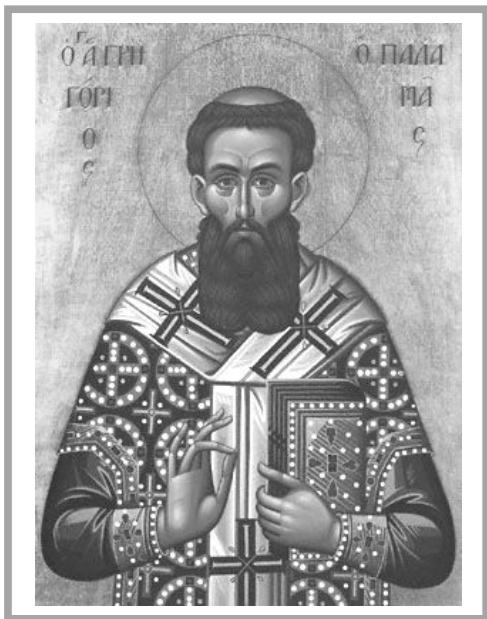
List św. Apostoła Pawła do Hebrajczyków (1,10 – 2, 3)

Tyś, Panie, na początku osadził ziemię, dziełem też rąk Twoich są niebiosa. One przeminą, ale Ty zostaniesz i wszystko jak szata się zestarzeje, i jak płaszcz je zwiniiesz, jak odzienie, i odmienia się. Ty zaś jesteś Ten sam, a Twoje lata się nie skończą. Do któregoż z aniołów kiedykolwiek powiedział: siądź po mojej prawicy,

aż położyę nieprzyjaciół Twoich jako podnózek Twoich stóp. Czyż nie są oni wszyscy duchami przeznaczonymi do usług, posłanymi na pomoc tym, którzy mają posiadać zbawienie?

Dlatego jest konieczne, abyśmy z jak największą pilnością zwracali uwagę na to, cośmy słyszeli, abyśmy przypadkiem nie zeszli na bezdroża. Jeśli bowiem objawiona przez aniołów mowa była mocna, a wszelkie przekroczenie i nieposłuszeństwo otrzymało słuszną zapłatę, jakże my unikniemy kary, jeśli nie będziemy się troszczyć o tak wielkie zbawienie? Było ono głoszone na początku przez Pana, a umocnione u nas przez tych, którzy je słyszeli.

Św. Grzegorz Palamas

Św. Grzegorz Palamas urodził się w 1296 roku i wywodził się z arystokratycznego rodu. Jego rodzice pochodzili z Azji Mniejszej, skąd musieli uchodzić w wyniku najazdów tureckich. Zamieszkali w Konstantynopolu, gdzie utrzymywali ścisły związek z dworem cesarskim. Św. Grzegorz dorastał na dworze cesarza Andronika II Paleologa, który po śmierci ojca zajął się jego wychowaniem w nadziei, iż zdolny młodzieniec w przyszłości zostanie oddanym dworzaniem. Stąd też, św. Grzegorz, zanim ukończył dwudziesty rok życia, odebrał już staranne klasyczne wykształcenie.

Około 1316 roku ku zaskoczeniu całego cesarskiego dworu św. Grzegorz zdecydował, że zostanie mnichem. W tym celu wyjechał na Świętą Górę Athos, gdzie w Monasterze Watopedi złożył śluby zakonne. Tam kontynuował też pobieranie nauk. Prowadząc życie zakonne napisał wiele dzieł z teologii, historii, ascetyzmu i nauk przyrodniczych.

Święcenia kapłańskie św. Grzegorz przyjął w Salonikach w roku 1326, czyli w wieku lat trzydziestu. Następnie, niedaleko Beroea (obecnie w Macedonii) założył pustelnię, w której praktykował wyjątkowo ascetyczny tryb życia. Jak pisze o Jonh Meyendorff, „przez pięć dni w tygodniu przebywał w całkowitym odosobnieniu. W soboty i niedzielę jednoczył się z braćmi, aby celebrować Eucharystię i z nimi rozmawiać”.

Około 1331 roku św. Grzegorz opuścił Berrhoea i ostatecznie powrócił na Świętą Górę Athos. Zdecydował się na życie w pustelni św. Sabbasa w pobliżu Wielkiej Ławry. Po dzień dzisiejszy mnisi tego monasteru wskazują celę, gdzie św. Grzegorz Palamas mieszkał i modlił się. Obecnie znajduje się tam mała kapliczka. Pobyt św. Grzegorza w pustelni św. Sabbasa został przerwany jedynie na krótki okres w latach 1335 – 1336. W tym czasie został on wyznaczony na przełożonego monasteru Esfigomenou.

Św. Grzegorz Palamas, najpierw jako mnich, a potem od 1347 roku jako arcybiskup Tesalonik, zasłynął polemiką z prawosławnymi teologami, którzy znaleźli się pod wpływem zachodnioeuropejskiej scholastyki: Barlaamem z Kalabrii, Akindynosem i Nicephorusem Gregorasem. Teologowi ci ostro występowali przeciw hezychastycznej metodzie modlitwy oraz jej relacjom do problemu poznania Boga, chrystologii i antropologii. Św. Grzegorz, na prośbę mnichów z Góry Athos podjął się obrony idei hezychazmu. Św. Grzegorz Palamas głosił, że modlitwa Jezusowa prowadzi do widzenia Bożego światła, które utożsamiał z chwałą otaczającą Chrystusa podczas Jego przemienienia na Górze Tabor. To światło widziane przez świętych oczyma ciała, nie jest światłem materialnym i stworzonym, lecz są to niestworzone energie, działania (gr. *energiiai*) Boskie, które należy odróżnić od istoty (gr. *usia*) Boga. Człowiek uczestniczy poprzez łaskę w energiach Boskich, ale istota Boga pozostaje niedostępna, poza wszelkim poznaniem dla jakichkolwiek stworzeń. Św. Grzegorz w teologiczny sposób uzasadnił, że skoro człowiek jest jednością psychosomatyczną, to zarówno jego ciało, jak i dusza aktywnie uczestniczą w dziele modlitwy.

Nauczanie Palamasa zostało zawarte w *Hyper ton hieros hesychadzonton*, czyli dziele znanym jako *Triady* oraz w tzw. *Tomosie hagioryckim*. Jego nauka została przyjęta na synodach, które się odbyły w Konstantynopolu w latach: 1341, 1347 i 1351. Dla wielu teologów prawosławnych nauka Grzegorza Palamasa postrzegana jest jako kompendium tradycji patrystycznej, które nie tylko syntetyzuje dotychczasowe decyzje dogmatyczne, lecz także pomaga w immanentnym scementowaniu fundamentalnych prawdy wiary.

Św. Grzegorz Palamas zmarł w 1359 roku. Po dziewięciu latach, w 1368 roku, został kanonizowany przez Konstantynopolitańską Cerkiew Prawosławną za rządów patriarchy Filoteusza.

Na ikonach święty przedstawiany jest w biskupim stroju typu bizantyńskiego. Ma długą ceimną brodę i charakterystyczne kędzierzawe włosy. Zazwyczaj ukazywany jest z Ewangelią w obu rękach, niekiedy prawą ręką błogosławi, a w lewej trzyma Ewangelię.

Ks. Artur Aleksiejuk na podst. J. Meyendorff, *Święty Grzegorz Palamas i duchowość prawosławna*, przeł. K. Leśniewski, Lublin 2005.

Zdaniem Ojców i nie tylko...

„Skoro można mieć udział w Bogu i skoro nadprzyrodzona Istota Boża jest poza możliwością uczestniczenia, to istnieje coś pomiędzy Istotą, w której nie można mieć udziału i tymi, którzy uczestniczą, coś, co umożliwia im uczestnictwo w Bogu. Jeśli usuwamy to, co istnieje pomiędzy uczestnikami i tym, w czym nie można mieć uczestnictwa – o cóż za pustka! – odcinamy się od Boga, niszcząc tę więź, tworząc bezimienną i nie do przebycia przepaść pomiędzy Bogiem z jednej strony, i stworzeniem oraz porządkiem stworzenia, z drugiej strony. Musielibyśmy wówczas poszukiwać innego Boga, który nie tylko posiadałby w Sobie Swoją własną kres, Swoją własną energię, Swoje własne przeobóstwienie, ale byłby również Bogiem dobrym – bowiem w innym przypadku nie chciałby istnieć jedynie po to, aby kontemplować samego Siebie – Bogiem, który jest nie tylko doskonały, ale przewyższa całą pełnię bytu, tak aby, gdy w swej dobroci pragnie czynić dobro, mógłby to czynić. (...)

Tak więc poprzez Swoje objawienia i poprzez Swoje stwórcze i opatrnościowe Energie, czyni Siebie obecnym dla wszystkiego. Jednym słowem, musimy szukać Boga, w którym w taki czy inny sposób możemy uczestniczyć, aby poprzez to uczestnictwo, każdy z nas, w sposób dla siebie właściwy i poprzez analogię uczestnictwa, mógł otrzymać istnienie, życie i przeobóstwienie”.

Św. Grzegorz Palamas, *Triady III 2, 24.*

Terminy nabożeństw

W trzecim tygodniu Wielkiego Postu w naszej cerkwi będą sprawowane następujące nabożeństwa:

- **20 marca** (piątek)
Święta Liturgia uprzednio poświęconych Darów – godz. 18.00.
- **21 marca** (sobota)
Całonocne czuwanie – godz. 18.00.
- **22 marca** (niedziela) – III niedziela Wielkiego Postu
Święta Liturgia – godz. 10.00.

Serdecznie zapraszamy!

Adres: 00 – 544 Warszawa, ul. Wilcza 31, <http://www.liturgia.cerkiew.pl>

Nr konta: 33 1240 6074 1111 0010 2337 3609.

Redaktor odpowiedzialny: ks. Artur Aleksiejuk, nr tel. – 603037770.